

**ESQUERRA
REPUBLICANA**

País Valencià

ILP TRES VOLTES REBEL

**PROPOSICIÓ DE LLEI DE GRATUÏTAT
DELS PRODUCTES PEL PERIODE**

PROJECTE DE LLEI DE GRATUÏTAT DELS PRODUCTES PEL PERÍODE

ÍNDEX

EXPOSICIÓ DE MOTIUS	3
TÍTOL I . Dret a l'accés gratuït als productes pel període	19
Article 1. Objecte de la llei	
TÍTOL II De l'accés gratuït i universal als productes ecològics pel període	19
Article 2. Del dret universal a rebre de manera gratuïta productes ecològics pel període	
Article 3. De la distribució dels productes	
TÍTOL III De l'accés gratuït i puntual als productes convencionals pel període als espais públics	20
Article 4. De les administracions locals	
Article 5. Dels centres educatius i universitats	
Article 6. Dels espais dependents de la Generalitat	
Article 7. Dels espais i edificis de titularitat estatal	
DISPOSICIONS FINALS.....	21
Primera. Habilitació de desplegament reglamentari	
Segona. Entrada en vigor	

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Les dones travessen cada mes una sèrie de canvis fisiològics, de caràcter hormonal i morfològic, que preparen els seus cossos per un possible embaràs. La menstruació és el signe més evident d'aquests canvis interns que es produeixen mensualment.

Aquesta fase fisiològica no és, però, a hores d'ara, un fenomen que estiga normalitzat; **la menstruació continua sent un tema tabú**; majoritàriament, encara avui, la societat no és conscient que la menstruació és un procés corporal natural, **un procés que suposa un greuge econòmic per a més del 50% de la població** que, en ple segle XXI, no compta amb un cos legislatiu que elimine o tracte de minimitzar aquesta discriminació. Aquesta responsabilitat requereix que les cambres legislatives emprenguen iniciatives encaminades a pal·liar aquesta diferència.

El consum de productes d'higiene íntima representa per a les dones una necessitat primordial i regular, tot i això, aquests estan classificats dins dels productes de consum, la qual cosa comporta que un article sanitari indispensable per a les dones es convertisca en un producte de luxe. Aquest fet suposa una **discriminació** cap a totes les dones a causa de la seua naturalesa fisiològica; es tracta de productes higiènics que eviten moltes infeccions i que són necessaris per a la menstruació, des de l'adolescència fins a la seua retirada, és a dir, durant un llarg període de la seua vida.

Actualment, totes les opcions per a gestionar el període menstrual —que no són considerades com a material sanitari— estan gravades amb un 10% d'IVA a l'Estat espanyol, fet que va en detriment del poder adquisitiu de les consumidores i representa una discriminació econòmica i social, una “pobresa menstrual”, atés el seu impacte en l'economia de les famílies. Entre els països de la Unió Europea, és a l'Estat espanyol i l'italià on la taxa es materialitza de manera més acusada, mentre les Illes Canàries són l'únic territori de l'Estat on no existeix aquest gravamen des de l'any 2018. A la resta de països del nostre entorn **és un exemple Escòcia**, on s'ha aprovat una llei que garanteix el dret a l'accés gratuït a aquests productes sanitaris.

El fet de ser un tema tabú i no-normalitzat ha provocat un gran desconeixement sobre el tipus de productes que es poden utilitzar i el seu impacte mediambiental i on, en la cultura *d'usar i tirar*, **els productes higiènics convencionals tenen un gran impacte sobre el medi-ambient**; no únicament per la seua composició, sinó també per la seua fabricació, producció i transport.

Per pal·liar açò, és primordial que les polítiques socials, que estan orientades a promoure l'autonomia personal per a assolir la integració i la cohesió social, promoguen el coneixement del procés, l'accés als productes i la distribució d'aquests.

II

En el fons de la desigualtat subjau la resistència a incloure aquest fet fisiològic entre tot el que és universal, natural i comú. Subjau també en la **idea reduccionista** que es tracta d'una **despesa particular o personal, pràcticament voluntària**. Les dones són la meitat de la població i cada persona que menstrua necessita productes per al període una setmana al mes durant més de trenta anys de mitjana.

Al País Valencià, segons l'Institut Valencià d'Estadística, l'any 2018 les dones representaven **un 50,74% de la població**, és a dir, més de 2 milions i mig de persones. Les dades són les següents:

EDAT	DONES AL PAÍS VALENCIÀ
10 - 14	132.138
15 - 19	121.249
20 - 24	116.921
25 - 29	127.304
30 - 34	143.382
35 - 40	180.393
40 - 45	210.452
45 - 49	199.229
50 - 54	193.119
10 - 54	1.424.187

A

Una dona utilitza aproximadament 5 compreses normals diàries durant els dies que dura el període, el que suma un total de 22,5 compreses normals durant un període, o 3 compreses normals i 1 compresa nocturna, que sumen 15 compreses normals i 5 compreses nocturnes per període.

Si cada compresa després d'usada (i tenint en compte que l'embolcall pesa una mitjana de 15,4 g), es produeixen 4,7 kg de deixalles cada any per persona, que passen a ser en 165 kg per persona cada trenta-cinc anys, que és la mitjana d'anys en què una persona menstrua. Això vol dir que, cada cent persones menstruants produeixen 16.500 kg de deixalles a l'any, una quantitat de residu generat elevada.

Tenint en compte que al País Valencià hi ha 1.424.187 dones d'entre 10 i 54 anys (la mitjana d'edat en què comença la menstruació són els 12,6 anys, i la de la seua finalització els 51 anys, i tenint en compte que l'Institut Valencià d'Estadística només permet fer la segregació d'edat entre els 10 i els 54 anys) les deixalles que es generen cada trenta-cinc anys són d'uns 6.711.338,82 kg, és a dir, més de 6711 tones de protecció menstrual altament contaminant i no degradable en el nostre medi ambient que triga a degradar-se uns vuit-cents anys.

ÚS DE PRODUCTES CONVENCIONALS NO REUTILITZABLES AL PAÍS VALENCIÀ	
Dones	2.536.390 - 50,74%
Dones entre 10 - 54 anys	1.424.187
Mitjana d'any en els que una persona menstrua	400 menstruacions/vida
Mitjana del període	30 anys
Mitjana regles a l'any per persona	cada 26,8 dies
Mitjana de dies per regla	13,6 regles
Mitjana dies de regla per persona	5 dies
Mitjana de productes utilitzats al dia/persona	68 dies a l'any
Mitjana de productes per menstruació/persona	4,5 productes
Mitjana de productes per menstruació/persona	22,5 productes
Mitjana preu productes no reutilitzables (unitat)	0,11€ per compresa no reutilitzable 0,19 € per tampó no reutilitzable 0,15 € de mitja per producte
Mitjana costos al mes per persona	3,37 €
Mitjana costos a l'any per persona	45,9 €
Mitjana costos al mes	4.799.510,19 €
Mitjana costos a l'any	57.594.122,28 €

Tot i que la part més visible de la contaminació que produeixen aquests productes són les deixalles que generen, és la seua fabricació la que també ocasiona un gran impacte mediambiental. La fibra de cotó, que és el principal component dels tampons, requereix grans quantitats d'aigua, fertilitzants i pesticides. El polièster, per exemple, està fet de derivats de petroli i en la seua producció també es requereix moltíssima aigua durant la fase de refredament.

A continuació detallem els components tòxics i/o perjudicials més habituals que s'hi poden trobar:

- **Dioxines:** Són substàncies altament tòxiques, particularment les que contenen clor. Aquestes últimes es formen com a resultat del procés de blanqueig dels tampons, tovalloles higièniques i protectors diaris. Les dioxines afecten seriosament als òrgans reproductors provocant problemes de reproducció i desenvolupament, poden causar malformacions fetals, afecten el sistema immunitari i la resta dels teixits en el nostre cos. Són unes substàncies de descomposició lenta i emmagatzemable en el cos; la seua interferència amb les nostres hormones fa que la dioxina siga catalogada com una substància cancerígena. S'associa com un dels causants de l'endometriosi, malaltia ginecològica que consisteix en el fet que cèl·lules semblants a les de l'endometri (la capa de teixit que normalment cobreix l'interior de l'úter) creixen fora de l'úter. Aquesta malaltia pot provocar dismenorrea (menstruació dolorosa), dolors pelvians i infertilitat. Experts assenyalen que aquest compost no s'elimina amb facilitat, poden trigar cinc anys a reduir-se a la meitat, no es degraden i, per tant, van acumulant-se en els teixits. Una simple dosi de la dioxina més letal pot matar una rata.
- **Poliacrilats:** Són compostos químics que tenen la capacitat d'absorbir grans quantitats de líquid, s'utilitzen com el famós gel absorbent. Estudis relacionen els poliacrilats amb la síndrome del xoc tòxic (SST) com també el raïó. L'ús de tampó, sobretot si es deixa durant molta estona, pot causar aquesta malaltia. Els símptomes són confusió, diarrea, dolors de cap, febre, hipotensió, dolors musculars, nàusees, vòmits, crisis epilèptiques, convulsions i en els pitjors casos pot arribar a la insuficiència en òrgans com en els renyons i el fetge.
- **Raió:** És un teixit sintètic. Les fibres artificials s'obtenen a partir de substàncies químiques que es produeixen a partir de materials com el petroli, la fusta i el carbó. Aquesta fibra és altament absorbent i s'utilitza per contenir la sang i els fluids vaginals i impedeix que la pell transpire

amb normalitat. A més, reté la humitat, provocant l'augment de la transpiració corporal; això pot provocar ferides a la vagina i un augment anormal de la flora bacteriana que pot derivar en infeccions vaginals i infeccions urinàries. Quan s'utilitzen tampons, en traure'ls de la cavitat vaginal, queden fibres dins, restes de tampó que també ocasionen diverses molèsties com la mala olor, infeccions, dessagnaments, entre altres.

A banda de la contaminació provocada per la fabricació i per l'origen de les deixalles, s'ha de tenir en compte també l'impacte que provoca el seu transport, i sobretot, tots els productes que acompanyen els articles, és a dir, els seus embolcalls. Tenint en compte que la majoria dels components que envolten els productes són plàstics i que molts d'aquests no són reutilitzats, són centenars de tones les que es converteixen en autèntiques muntanyes de residus plàstics.

B

L'objectiu és aconseguir un planeta cada vegada més net, més sostenible; i ho és legalment des que el Parlament Europeu va declarar l'estat d'emergència climàtica, i així ho recull també la **Llei de Canvi Climàtic i Transició Ecològica** tramitada a l'Estat espanyol. Cal, entre altres coses, començar per canviar els hàbits del dia a dia de la societat, una tendència a la qual se sumen cada vegada més persones, que aposten per reduir residus, reciclar i reutilitzar, és a dir, per optar per estils de vida més ecològics.

En els últims cent anys, els avenços que han anat marcant canvis significatius en la vida de les persones s'han convertit també en una realitat terriblement contaminant. És això el que ha passat en el cas dels productes convencionals preparats per a utilitzar durant el període de la menstruació i que es caracteritzen per ser articles d'un sol ús. S'ha viscut com un procés modern per a facilitar la vida de totes les persones que menstruen, però a l'hora s'ha convertit en un gran generador de residus no reciclables. No és, però, un càrrec que s'ha de vincular a les dones, sinó que més va lligat amb el tipus de pedagogia i política determinades per la societat.

L'ecologisme i el feminisme són dues lluites que convergeixen en un mateix marc: l'explotació destructiva de la natura i la subordinació que ha patit des de sempre la dona respecte de l'home. Els objectius són clars: assolir la justícia i la igualtat de condicions per a les dones i transformar la relació humana amb la resta d'éssers vius i ecosistemes. Aquesta llei valenciana naix amb l'objectiu clar de canviar aquest paradigma, d'aconseguir que un fet natural, com és la menstruació, siga normalitzat i, a més, siga emparat sota les lleis que regulen l'estat de

benestar de totes les persones, proposa i dóna accés gratuït a l'ús de totes aquelles alternatives sostenibles per a la menstruació que s'expliquen a continuació:

- **Tovallols higiènics ecològics / compreses de roba:** Són peces de roba confeccionades amb diversos tipus de teixit. N'hi ha d'ecològiques i de proximitat. S'empren com una compresa d'un sol ús, però es reutilitzen llavant-les després del seu ús. Són 100% de cotó, absorbents i sense additius químics artificials. Són còmodes, reutilitzables i biodegradables. Depenent de la cura que se'n tinga, duren entre 2 i 4 anys.
- **Copa menstrual:** Hi ha moltes marques amb diversos noms. S'utilitza aproximadament com un tampó, la diferència és que emmagatzema la sang i els fluids vaginals en comptes d'absorbir-los, cosa que no provoca sequedat vaginal, entre altres coses, açò evita el risc d'ocasionar infeccions. Emmagatzema aproximadament 30 ml, per tant no cal buidar-la amb tanta freqüència com les tovallols higiènics o els tampons. No conté substàncies químiques sintètiques, aquesta pot estar feta de silicona flexible, plastic quirúrgic o TPE (elastòmer termoplàstic); es bull a casa després i abans de fer-la servir per eliminar possibles bacteris. Pot durar fins a 10 anys si se segueixen les mesures adequades.
- **Les calces absorbents:** Són unes calces complementades amb una zona absorbent, com si portaren una compresa de roba incorporada. N'hi ha amb diverses capacitats d'absorció i models de tota mena.
- **Les esponges marines:** Són això, esponges marines que s'usen com un tampó, és a dir, s'introdueixen a la vagina. En aquest cas, a diferència dels tampons, quan estan saturades, en comptes de llençar-se, es llaven i es tornen a col·locar.

Totes aquestes alternatives i opcions, no només ajuden a evitar el residu que s'ha especificat anteriorment i a reduir l'impacte econòmic, sinó que també eviten el contacte amb tots els productes químics i plàstics amb els quals estan fabricats els productes convencionals que es fan servir de manera habitual.

A continuació presentem una valoració de l'ús i l'impacte econòmic dels productes sostenibles per a la menstruació:

ÚS DE PRODUCTES SOSTENIBLES PER AL PERÍODE		
DADES	€	MITJANA ANYS ÚS
Mitjana preu copa (unitat)	22,5 € (vida útil de 2 a 10 anys)	6
Mitjana preu compres ecològiques (unitat)	5,50 €	3,5
Mitjana preu calces absorbents	21€	3,5
Mitjana preu esponges marines	7€	0,5 (6 mesos)
Mitjana per persona a l'any (copa menstrual)	3,75€	X
Mitjana persones que menstruen a l'any (copa menstrual)	5.340.701,25 €	X

A continuació presentem una comparació de l'impacte mediambiental dels productes convencionals per a la menstruació vers els productes ecològics.

COMPARACIÓ ÚS PRODUCTES CONVENCIONALS / SOSTENIBLES AL PV				
DADES	Copa menstrual	Tampons	Compreses de roba	Compreses concencionals
Anys d'ús	6	0,0004	3,5	0,0004
Impacte ambiental generat en pes (neto)	0,05 Kg	0,007 Kg	0,009 Kg	1,86 Kg
Residu generat per any per persona (neto)	0,0083 Kg	2,142 Kg	0,0025 kg cadascuna (× 4 unitats) 0,010 kg	1,86 Kg
Impacte econòmic a l'any per persona	3,75 €	58,14 € (0,19€/unitat)	1,57€	33,66€ (0,11€/unitat)
Impacte econòmic per persona per vida menstruante (30 anys)	112,5 €	1.744,2 €	4,71 €	1.009,8€
Impacte ambiental per persona per vida menstruante (30 anys)	0,249 Kg	64,26 Kg	0,075 Kg	55,8 Kg
Impacte ambiental generat per totes les dones del País Valencià en un any	11.820,752 kg 11,82 tones reciclables	3.050.608,55 kg 3.050,60 tones no reciclables	14.241,87 kg 14,24 tones més del 50% són reciclables	2.648.987,82 kg 2.648,98 tones no reciclables
Despesa econòmica generada per totes les dones del País Valencià	5.340.701,2 €	82.802.232,18 €	2.235.973,6 €	47.938.134,42 €

Tal com s'ha analitzat, l'impacte mediambiental que provoca l'ús dels productes convencionals no es reflecteix tant en el pes, sinó en el volum total de deixalles que genera. Les compreses i els tampons tenen un pes més baix, però ocupen un espai major. Tal com s'ha indicat, són productes d'un sol ús i per tant, després de ser llançats a la brossa, es converteixen en muntanyes de residus no reutilitzables.

Tenint en compte que les dones al País Valencià utilitzen productes convencionals per al període, es generen una mitjana de **2.849,79 tones de residus no reciclables a l'any**. Si hom calcula la dada d'aquestes tones a l'any durant una vida de menstruació, les xifres són gegantesques.

III

Aquests productes sanitaris, a l'Estat espanyol, estan gravats amb el 10% d'IVA —tal com ho dictamina la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'Impost sobre el Valor Afegit en el seu article 91—, un gravamen que estableix taxes impositives i desproporcionades sobre un tipus de productes que, per les seues característiques, haurien de trobar-se dins de la categoria de productes essencials, com ho són el pa, la llet i la farina - entre altres. Tot i que les declaracions de representants del Govern d'Espanya van en la línia de reduir la taxa impositiva dels productes fins a situar-la en un 4% per “raons de discriminació”, la realitat és que segueixen sent preus inabastables per a moltes dones. Cal ser conscients que l'anomenada “pobresa menstrual” és un problema que afecta milions de dones de tot el món, incloses les dels anomenats “països rics”. La normativa que controla l'anomenada ‘taxa tampó’ per als productes d'higiene femenina - que és precisament la discriminació de les dones pel fet que han d'usar inevitablement un producte addicional al que usen els homes - està canviant arreu del món. No s'entén que articles com el paper higiènic es consideren de primera necessitat i els productes per a la menstruació, no. És un moment decisiu per normalitzar la menstruació al País Valencià i mostrar el compromís de les Corts Valencianes amb la igualtat de gènere.

Aquest projecte de llei no només combat la pobresa, sinó que és un avanç cap a la normalitat de la menstruació. Amb aquest s'aconsegueix focalitzar un tema sobre el qual pesa una herència de silenci i ocultació. La regla com a sinònim de taca, d'impuresa. Un tabú, una càrrega que, lluny de desaparèixer, encara segueix present en joves i adolescents. Les Corts Valencianes han de ser capaces de posar els drets de les dones en un lloc destacat de l'agenda política, i així, marcar el camí.

Aquesta proposició de llei ofereix la gratuïtat dels productes per a la menstruació en diferents àmbits i per diferents motius.

A

La pobresa menstrual és la dificultat de tenir accés, no només a productes d'higiene íntima, sinó a tot l'entorn, des de l'aigua potable, al sabó i als altres elements necessaris per a la cura de la salut; és també la dificultat d'accés a les instal·lacions adequades per higienitzar-se correctament durant el període que dure la menstruació. Així ho defineix UNICEF, una de les agències de l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

El 27% de la població resident al País Valencià està en risc de pobresa o exclusió social, segons l'Enquesta de Condicions de Vida de l'Institut Nacional d'Estadística l'any 2019. Es tracta de l'indicador europeu AROPE (at risk of poverty or exclusion), que mesura tant el risc de pobresa (un 23,7% dels habitants del País Valencià estan en aquesta situació) com les mancances materials greus (un 4,8%) i la baixa intensitat en l'ocupació (10,1%).

S'ha reconegut que la pobresa en el període pot tenir un efecte perjudicial sobre la salut i el benestar de les xiquetes, les dones i les persones trans que ho necessiten.

Utilitzar productes per a la menstruació durant períodes més llargs dels recomanats pot derivar en infeccions greus i problemes de salut. Els impactes de la pobresa en la menstruació es poden agreujar en cas de tindre problemes de salut relacionats amb el període, com l'endometriosi o l'ovari poliquístic, síndromes que poden significar períodes més pesats o irregulars i, en conseqüència, és possible que siga necessari un major nombre de productes cada mes. A més, el fet de no tindre recursos econòmics suficients, pot implicar que la persona menstruante no tinga més remei que deixar de dur a terme activitats educatives, laborals o recreatives per no tindre els productes adients.

És per això, que l'objectiu d'aquest projecte de llei és doble; per un costat, com ja s'ha apuntat, **eliminar la discriminació econòmica que pateixen les usuàries de productes per al període i, per altra banda, enfocar la mirada cap a l'ecologisme i apostar per l'ús de productes sostenibles.**

Tanmateix però, la necessitat de productes per al període de manera puntual també ha d'estar prevista en aquesta llei, i per això es regula la seua **disponibilitat en tots els espais de titularitat pública i de pública concurrència; siguen aquests municipals, nacionals o estatals.** Aquesta disponibilitat no implica un punt de recollida, sinó senzillament la possibilitat d'emprar productes tradicionals en casos puntuals. I, en segon lloc, **garantir que totes aquelles persones que ho necessiten puguen accedir de manera universal i gratuïta als productes sostenibles per al període.**

A més, una de les motivacions principals del projecte rau en el greu impacte que està provocant el canvi climàtic al planeta. Per a evitar que el canvi climàtic empitjore, s'ha d'actuar per reduir significativament les emissions de gasos d'efecte hivernacle i adaptar-nos als canvis que s'estan produint ara mateix, però sobretot, als que tindran lloc en el futur. El Grup Intergovernamental d'Experts sobre Canvi Climàtic (IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change) ha constatat que l'escalfament del sistema climàtic és inequívoc i té una clara influència humana. És per això, que la Generalitat —tal com va anunciar el Consell el 6 de setembre de 2019 en la presentació de la declaració d'emergència climàtica— ha d'assumir la responsabilitat de dotar d'un major impuls a la lluita contra el canvi climàtic. Molts dels productes mensuals d'un sol ús es llancen al vàter després de ser utilitzats. Açò comporta que acaben en el medi marí causant un gran impacte ambiental. A més de la contaminació per plàstic, aquests productes, una vegada es desintegren alliberen una gran quantitat de microplàstics a l'aigua convertint-se en un element pernicios que passa a la cadena tròfica. L'objectiu, però, d'aquesta llei és que, des de la Generalitat, **es propugne la defensa de la natura i l'harmonia, entre aquesta i el progrés, a través del foment de l'ús gratuït i universal de productes sostenibles per al període.**

Tal com se cita en alguns dels punts d'aquesta declaració:

La declaració d'emergència climàtica suposa assumir com a pròpia la responsabilitat d'abordar la crisi ecològica i l'enorme canvi necessari des de les competències pròpies i liderant l'acció al territori valencià [...].

- *Assegurar que la declaració d'emergència climàtica és tinguda en compte en el disseny, desenvolupament i aplicació de les diferents polítiques públiques sectorials especialment pel que fa a indústria, transports, territori, urbanisme, habitatge, medi ambient, ocupació, salut, investigació i desenvolupament.*
- *Posar especial atenció i garantir el paper en l'adaptació al canvi climàtic dels recursos hídrics i el cicle integral de l'aigua.*
- *S'ha de tenir compte el procés de fabricació dels productes convencionals per a la menstruació —com s'ha especificat anteriorment—: la fibra de cotó, que és el principal component dels tampons, requereix de pesticides i fertilitzants en el seu conreu, a més en el procés d'elaboració del tampó es consumeix una quantitat exagerada d'aigua. El mateix passa amb el polièster, està fet de derivats de petroli i en la seua producció és necessari un ús exuberant d'aigua a la fase de refredament. Entre altres parts del procés com són la creació dels embolcalls i el seu transport.*

- *Revisar la legislació vigent per tal d'identificar aquelles normes que afavorisquen l'emissió de gasos hivernacle o dificulten combatre els efectes del canvi climàtic.*
- *Garantir la **justícia social** en el procés de transició ecològica, **reduint la vulnerabilitat** d'aquells sectors socials més sensibles als impactes del canvi climàtic i a aquells altres als quals aquesta transició pot afectar en major grau.*

Segons l'informe sobre l'Estat del Clima publicat pel Servei de Canvi Climàtic de l'agència europea Copernicus en 2019, Europa s'escalfa a un ritme més elevat que la mitjana global. "L'augment de temperatura per a Europa és d'uns 0,9 °C major que el global i també s'ha escalfat més de pressa que qualsevol altre continent en les últimes dècades", diu l'estudi. La Unió Europea està lluitant contra el canvi climàtic a través de polítiques ambicioses en el seu interior i d'una estreta cooperació amb els socis internacionals.

La Resolució del Parlament Europeu, de 28 de novembre de 2019, sobre la situació d'emergència climàtica i mediambiental (2019/2930 (RSP)), en el seu apartat B.1, declara:

*B.1. Declara la situació d'emergència climàtica i mediambiental; demana a la Comissió, als Estats membres i a tots els agents mundials que **adopten urgentment les mesures concretes necessàries per a combatre i contenir aquesta amenaça abans que siga massa tard**, i manifesta el seu propi compromís al respecte.*

Aquesta situació ha empitjorat i és per això que el 12 de desembre de 2020 el secretari general de l'ONU, Antonio Guterres, va demanar als governs que declararen "**l'estat d'emergència climàtica**", en l'obertura de la cimera virtual per commemorar el cinqué aniversari de l'Acord de París.

El 21 de gener de 2020 el Govern espanyol va declarar l'estat d'emergència climàtica i ambiental en resposta al consens generalitzat per la comunitat científica, que reclama l'acció urgent per protegir i defensar el medi ambient, la seguretat i la salut de tota la ciutadania.

El **consum responsable** és un dels dèsset objectius globals de l'agenda per al desenvolupament sostenible de les Nacions Unides que busca reduir la petjada ecològica; és una actitud que implica una presa de decisions sobre els productes que es consumiran, tenint en compte les conseqüències econòmiques, socials i ambientals. Fomentar polítiques socials en matèria de salut com a estratègia per la reducció de la petjada que la societat

provoca en matèria de consum, no només implica la sensibilització de la ciutadania cap al medi ambient, sinó que, des de la Generalitat com a principal pilar operatiu i administrador, es treballa per la societat d'acord amb la diversitat, la democràcia i la justícia social i ambiental.

IV

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana reconeix a l'administració autonòmica en el seu títol IV, article 49.1 **competències exclusives** sobre diverses matèries entre les **quals Higiene** (Títol IV, article 49.1 11a) i **Servicis Socials** (títol IV, article 49.1 24a). A més, l'article 10é i 11é del títol Segon estableixen que:

1. *La Generalitat defensarà i promourà els drets socials dels valencians que representen un àmbit inseparable del respecte dels valors i drets universals de les persones i que constitueixen un dels fonaments cívics del progrés econòmic, cultural i tecnològic de la Comunitat Valenciana.*

Mitjançant una Llei de les Corts s'elaborarà la Carta de Drets Socials de la Comunitat Valenciana, com a expressió de l'espai cívic de convivència social dels valencians, que contindrà el conjunt de principis, drets i directrius que informen l'actuació pública de La Generalitat en l'àmbit de la política social.

2. *En tot cas, l'actuació de La Generalitat se centrarà primordialment en els àmbits següents: defensa integral de la família; els drets de les situacions d'unió legalitzades; protecció específica i tutela social del menor; la no discriminació i drets de les persones amb discapacitat i les seues famílies a la igualtat d'oportunitats, a la integració i a l'accessibilitat universal en qualsevol àmbit de la vida pública, social, educativa o econòmica; l'articulació de polítiques que garantisquen la participació de la joventut en el desenrotllament polític, social, econòmic i cultural; participació i protecció de les persones majors i dels dependents; assistència social a les persones que patisquen marginació, pobresa o exclusió i discriminació social; igualtat de drets d'hòmens i dones en tots els àmbits, en particular en matèria d'ocupació i treball; protecció social contra la violència, especialment de la violència de gènere i actes terroristes; drets i atenció social dels immigrants amb residència a la Comunitat Valenciana.*

Article 11

La Generalitat, segons la Carta de Drets Socials, vetlarà en tot cas perquè les dones i els hòmens puguem participar plenament en la vida laboral, social, familiar i política sense discriminacions de cap mena i garantirà que ho facen en igualtat de condicions. A aquests efectes es garantirà la compatibilitat de la vida familiar i laboral.

Aquesta Carta de Drets Socials valenciana va ser aprovada amb la llei 4/2012 de 15 d'octubre. En el seu articulat, reconeix una sèrie de drets a la ciutadania valenciana, entre els quals, en el seu Capítol I Articles 20, 21, 23 i 24 prohibeix explícitament la discriminació per raó de sexe de manera directa o indirecta i, fins i tot, defineix aquests tipus de discriminacions (Capítol I Article 21.2.a i 21.2.b):

- a. Discriminació directa: la situació en què es troba una persona que siga, haja sigut o puga ser tractada per raó del seu sexe de manera menys favorable que una altra de distint sexe en situació comparable.
- b. Discriminació indirecta: la situació en què una disposició, criteri o pràctica aparentment neutra posa persones d'un sexe determinat en desavantatge particular respecte de persones de l'altre sexe, llevat que aquesta disposició, criteri o pràctica puga justificar-se objectivament en atenció a una finalitat legítima i que els mitjans per a aconseguir la dita finalitat siguen adequats i necessaris.

Encara som molt lluny d'aconseguir una igualtat plena entre homes i dones en tots els àmbits de la nostra societat; per això, aquesta proposta de llei tracta de desenvolupar una norma que posa fi a una discriminació atàvica a què han estat sotmeses les dones històricament i que encara continua avui, quan han de fer front a una despesa sanitària continuada durant gran part de la seua vida, siga quina siga la seua situació econòmica, laboral, social o familiar. I ho fa en l'estricta marc normatiu prèviament aprovat per les Corts, seu de la sobirania del Poble Valencià.

V

El títol I conté les disposicions generals, com ara l'objecte de la llei, i estableix la gratuïtat dels productes ecològics pel període de manera general i dels productes convencionals de manera puntual i, per tant, desenvolupa una vessant del dret a la no discriminació (directa o indirecta) per raons de sexe que queda establert en la llei 4/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat, per la qual s'aprova la Carta de Drets Socials de la Comunitat Valenciana en el seu capítol I, articles 20, 21, 23 i 24. I ho fa des d'un punt de vista ecològicament sostenible, seguint les directrius de l'estat d'emergència climàtica i ambiental declarat pel govern espanyol el 21 de gener de 2020.

El títol II estableix el dret universal a l'accés gratuït per als productes ecològics pel període i els defineix amb caràcter no limitatiu, preveient l'aparició de novetats a aquest respecte. A més, enumera quines són les responsabilitats de la Generalitat com a òrgan exclusivament competent com estableix l'Estatut d'Autonomia en el seu títol IV, article 49.1 sobre competències exclusives sobre diverses matèries entre les quals es troben Higiene (Títol IV, article 49.1 11a) i Serveis Socials (Títol IV, article 49.1 24a).

El títol III especifica on i de quina manera es podrà accedir als productes convencionals per al període i converteix els espais públics i de concurrència, en espais segurs on es podrà fer ús d'aquests productes si aquests espais estatals, de l'administració autonòmica o dependents dels ens locals.

També defineix que és la Generalitat, com a competent en exclusiva com estableix l'Estatut d'Autonomia en el seu títol IV, article 49.1 sobre competències exclusives en Higiene (Títol IV, article 49.1 11a) i Serveis Socials (Títol IV, article 49.1 24a) qui ha d'assumir el cost dels productes i de la seua distribució.

Finalment, les disposicions finals, preveuen la necessitat de convenis específics amb les administracions locals i estatals per part de la Generalitat i preveuen i obliguen al desplegament reglamentari adequat per a garantir la distribució d'ambdós tipus de productes. I preveuen, també, la necessitat que, en aquesta reglamentació i sobre l'accés dels productes ecològics per al període, la Generalitat hi tinga en compte la fractura digital que encara hui existeix en la nostra societat, l'estudi concret de l'obsolescència dels productes, les vies de distribució atenent la dispersió geogràfica i comarcal del nostre país i la correcta publicitat d'aquest dret. Per altra banda, respecte dels usos puntuals d'accés a productes convencionals, haurà de reglamentar atenent la quantitat necessària de productes en cada espai, definir quins són els "usos puntuals" i la localització exacta, sempre tenint en compte la facilitat del públic en general per adquirir-los.

PROJECTE DE LLEI DE GRATUÏTAT DELS PRODUCTES PEL PERÍODE

TÍTOL I Dret a l'accés gratuït als productes pel període

Article 1. Objecte de la llei:

Aquesta llei té per objecte acabar amb l'històric greuge econòmic que les dones han patit a l'hora d'adquirir productes pel període i fer-ho des d'un punt de vista ecològicament sostenible i responsable i, concretament:

- a. Garantir la distribució gratuïta, a totes les xiquetes, dones i persones trans que ho necessiten, de productes per al període ecològicament sostenibles.
- b. Assegurar la provisió gratuïta i suficient dels productes convencionals per al període per cobrir les necessitats puntuals de les xiquetes, les dones i persones trans que ho necessiten, en els espais públics que depenguen de la Generalitat, de les administracions locals o de les administracions de l'Estat situades al País Valencià.

TÍTOL II

De l'accés gratuït i universal als productes ecològics pel període

Article 2. Del dret universal a rebre de manera gratuïta productes ecològics pel període

La Generalitat reconeix el dret de totes aquelles persones residents al País Valencià que ho necessiten i que així ho sol·liciten, a rebre gratuïtament productes ecològicament sostenibles pel període; sent aquests, però no limitats a

- a. Copes menstruals
- b. Compreses de tela i/o fibres naturals

A més a més, la Generalitat habilitarà un reglament que facilite aquesta petició, via telemàtica i/o presencial i realitzarà un estudi que garantisca la suficiència i disponibilitat d'aquests productes.

Article 3. De la distribució dels productes

La Generalitat ha de:

- a. Fer-se càrrec de les despeses d'adquisició i distribució dels productes.

- b. Acordar amb els ens locals, com a administració més propera al ciutadà, els punts de recollida d'aquests productes; sent prioritaris, per aquest ordre, els centres de salut i els ajuntaments.
- c. Garantir un ús adequat i responsable de la ciutadania limitant, si s'escau, els usos abusius o inadequats d'aquest dret.

TÍTOL III

De l'accés gratuït i puntual als productes convencionals pel període als espais públics

Article 4. De les administracions locals:

Les administracions locals han de garantir:

- a. Que dins els seus edificis públics, els productes pel període siguen accessibles gratuïtament per totes les persones que els necessiten mitjançant una ordenança redactada a tal efecte.
- b. Els productes pel període obtinguts sota aquestes ordenances han de ser suficients per a cobrir les necessitats puntuals tant dels treballadors com del públic en general.
- c. La Generalitat ha de garantir la suficiència de fons dels ens locals per fer front a aquesta despesa.

Article 5. Dels centres educatius i universitats:

- a. Els centres educatius i universitats han de garantir l'obtenció de productes pel període de manera gratuïta per als usuaris que ho necessiten durant el període lectiu.
- b. La Generalitat ha de proveir els centres dels productes pel període o garantir-ne la provisió.
- c. Els centres educatius i universitats han d'incloure com a mínim un espai on els productes estiguen disponibles en cada edifici normalment emprat per l'alumnat.
- d. Pel que fa aquest article, els usuaris dels centres educatius queden definits com:
 - 1. Alumnat dels centres d'educació i universitats, siguen aquests públics, concertats o privats.
 - 2. La plantilla dels centres educatius i universitats, siguen aquests públics, concertats o privats.
 - 3. La plantilla d'empreses externes que fan treballs en el centre. Per exemple, i sense caràcter limitatiu, serveis de neteja, consergeria o manteniment.

Article 6. Dels espais dependents de la Generalitat:

Els espais i edificis la titularitat dels quals és de la Generalitat han de garantir:

- a. Que els productes pel període hi siguen accessibles gratuïtament per totes les persones que els necessiten.
- b. Els espais on els productes han d'estar disponibles han d'incloure com a mínim un espai en cada edifici normalment emprat pel cos funcional i/o pel públic en general.

Article 7. Dels espais i edificis de titularitat estatal:

Els espais i edificis de titularitat estatal situats al País Valencià, han de garantir:

- a. Que els productes pel període hi siguen accessibles gratuïtament per totes les persones que els necessiten.
- b. Els espais on els productes han d'estar disponibles han d'incloure com a mínim un espai en cada edifici normalment emprat pel cos funcional i/o pel públic en general.
- c. La Generalitat ha de garantir la disponibilitat i suficiència d'aquests productes, sense perjudici que siga l'Estat qui n'assumeixca el cost.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació de desplegament reglamentari:

1. Es faculta el Consell a autoritzar la subscripció d'acords o convenis necessaris per al desplegament d'aquesta llei amb les institucions i administracions que resulten competents i oportunes.
2. S'autoritza el Consell perquè dicte totes les disposicions que siguen necessàries per a executar i desplegar aquesta llei en el termini màxim de sis mesos, comptadors des del dia de l'entrada en vigor. Aquestes disposicions han de preveure, de manera diferenciada:

1) Respecte dels productes ecològics i gratuïts pel període:

- a. La via de petició telemàtica i/o presencial pels productes ecològics gratuïts per al període tenint en compte molt especialment l'esclatxa digital.
- b. La quantificació i periodicitat de la possibilitat de petició, atesos els criteris d'obsolescència dels productes.
- c. La via de distribució dels productes ecològics gratuïts per al període, dedicant especial atenció a les zones rurals i a les persones en risc d'exclusió social.
- d. La garantia que els centres de salut, d'ensenyament i, en general, tots els serveis dependents de la Generalitat, publiciten de manera adequada i general la possibilitat de sol·licitar aquests productes.
- e. La garantia que en general, tots els serveis dependents dels ens locals, publiciten de manera adequada i general la possibilitat de sol·licitar aquests productes.

2) Respecte de l'accés gratuït i puntual als productes convencionals pel període:

- a. La quantitat adequada de productes que hi ha d'haver en cadascun dels espais, atenent el seu aforament, concurrència i plantilla.
- b. La definició d'"usos puntuals de productes per al període".
- c. La localització exacta dels productes, tenint en compte la facilitat de la seua adquisició.

Segona. Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor l'endemà del dia de publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.